

F. t. l. vedr. navneloven

Lovforslag nr. L 107. Fremsat den 28. januar 2009 af justitsministeren (Brian Mikkelsen)

Forslag

til

Lov om ændring af navneloven

(Adgang til at tage en afdød ægtefælles mellem- og efternavn m.v.)

§ 1

I navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 524 af 24. juni 2005, som ændret ved lov nr. 435 af 14. maj 2007, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Ministeren for familie- og forbrugeranliggender« til: »Justitsministeren« og »ministeren for familie- og forbrugeranliggender« til: »justitsministeren«.

2. I § 5 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om samtykke, jf. stk. 1 og 2. Justitsministeren kan, hvor særlige grunde taler herfor, undtage fra kravet om samtykke i stk. 1 og 2.«

3. I § 11, stk. 3, 2. pkt. ændres »nr. 5 og 6« til: »nr. 5-7«.

4. § 13, stk. 2, 2. pkt. ophæves.

5. I § 13 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om, at personer, der er transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed, ikke er omfattet af forbuddet i stk. 2.«

6. § 31 ophæves.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. oktober 2009.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at indføre en adgang til, at man under visse betingelser kan tage sin afdøde ægtefælles eller samlevers mellem- eller efternavn. Det foreslås desuden at udvide adgangen til at undtage fra lovens krav om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn. Endelig foreslås det at ophæve lovens revisionsbestemmelse.

1.1. Baggrund

Den 1. april 2006 trådte en ny navnelov i kraft (lovbekendtgørelse nr. 524 af 24. juni 2005). Loven ophævede den hidtidige lov om personnavne (lovbekendtgørelse nr. 193 af 29. april 1981 med senere ændringer), der i mange henseender byggede på Danmarks første egentlige navnelov (Lov om Navneforandring fra 1904).

Med den nuværende navnelov blev der foretaget en fuldstændig revision af lovgivningen. Reglerne blev liberaliserede og sagsgangen forenklet. Loven bygger på det princip, at en persons navn i første række er et privat anliggende og kun i anden række et spørgsmål, som samfundet har en interesse i at regulere. Som lovens mest centrale elementer kan nævnes, at efternavne, der bæres af 2.000 personer eller flere, er frie og kan tages af enhver, og at det er muligt at tage sit mellemnavn som efternavn. Endvidere har ægtefæller fået mulighed for at tage hinandens mellemnavne, ligesom ugifte samlevende kan tage hinandens mellem- og efternavne. Der skelnes ikke længere mellem giftenavne og egne navne.

Fremsættelsen af forslaget til den nuværende navnelov medførte betydelig debat. På denne baggrund blev der under lovforslagets behandling indsat en revisionsbestemmelse. Efter navnelovens § 31 skal der således ske en revision af loven i folketingsåret 2008/09. Baggrunden for bestemmelsen var at give Folketinget mulighed for at vurdere lovens virkning i praksis.

Den nuværende navnelov blev i folketingsåret 2006/07 ændret ved lov nr. 435 af 14. maj 2007 (Gebyr for behandling af ansøgning om navneændring m.v.). Med lovændringen blev der indført et gebyr på 430 kr. for alle navneændringer, dog med undtagelse af navneændringer i forbindelse med vielse og navneændringer for børn under 18 år, der følger af forældrenes navneændringer.

Med dette lovforslag foreslås det at ophæve revisionsbestemmelsen. Erfaringerne med den nuværende navnelov viser, at lovens samlede muligheder benyttes i vidt omfang. Samtidig kan det konstateres, at de bestemmelser, der var mest omdiskuterede i forbindelse med behandlingen af navneloven, ikke efterfølgende har medført debat eller anvendes i større omfang.

Der er efter Justitsministeriets opfattelse behov for at stille forslag om ændring af loven på enkelte områder. Det foreslås således, at der indføres en bestemmelse, hvorefter der kan fastsættes nærmere regler for under visse betingelser at tage sin afdøde ægtefælles eller samlevers mellem- eller efternavn. Endvidere foreslås det, at den mulighed, der er i loven for at fastsætte regler, der for transseksuelle undtager fra kravet om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn, udvides til også at omfatte personer, der ganske må ligestilles med transseksuelle.

2. Ophævelse af revisionsbestemmelsen

2.1. Statistik og erfaringer med den nye navnelov

Det var forventet, at flere af den nuværende navnelovs nye muligheder ville blive udnyttet i vidt omfang. Dette gælder særligt muligheden for at tage sin ugifte samlevers mellem- og efternavn, muligheden for at bortkaste sit efternavn og tage sit mellemnavn som efternavn, og ægtefællers mulighed for at tage hinandens mellemnavne.

For at kunne følge udviklingen i navnesager efter den gældende lovs ikrafttræden og til brug for overvejelserne om en eventuel revision af loven har personregisterførerne siden lovens ikrafttræden udarbejdet

statistik over anvendelsen af de nye muligheder for navneændring.

I alt er der gennemført ca. 252.000 navneændringer siden lovens ikrafttræden (1. april 2006 til 30. september 2008). To typer af navneændringer udgør tilsammen ca. 140.000 navneændringer. Det drejer sig om muligheden for at tage sit mellemnavn som efternavn (ca. 48.000), og muligheden for at tage sin ægtefælles mellem- eller efternavn (ca. 93.000). Ved ca. 4.000 navneændringer har personer valgt et frit efternavn fra listen på Familiestyrelsens hjemmeside over efternavne, der bæres af 2.000 personer eller flere. Ophævelse af sonderingen mellem gifte- og eget efternavn har medført, at et såkaldt giftenavn er videregivet til en ny ægtefælle eller samlever i ca. 1.700 tilfælde. Ligestillingen i loven af ugifte personer med gifte personers adgang til at tage hinandens navne er udnyttet ved ca. 7.200 navneændringer.

Ved fremsættelsen af forslaget til den nuværende navnelov blev det skønnet, at det samlede antal navneændringer årligt ville stige fra ca. 44.000 til ca. 61.000. Dette skøn baserede sig dels på de udvidede muligheder for at få en navneændring, dels på at man med loven ophævede det gebyr, som visse navneændringer tidligere var pålagt. Som det fremgår af statistikken, har antallet af navneændringer de første to år efter lovens ikrafttræden langt overstegit denne forventning, idet det dog må antages, at nyhedens interesse og de nye muligheder har forøget antallet af navneændringer straks efter lovens ikrafttræden.

Antallet af navneændringer ser nu ud til at stabilisere sig på et niveau svarende til 50 – 60.000 årligt.

2.2. Justitsministeriets overvejelser

Flere af de nye muligheder for navneændring, der blev indført med den gældende navnelov, blev debatteret meget under behandlingen af lovforslaget. Dette gælder navnlig ophævelsen af sonderingen mellem eget efternavn og giftenavn, hvilket gav mulighed for at give et navn erhvervet ved ægteskab videre til en ny ægtefælle eller samlever, indførelse af retten til at tage sin ugifte samlevers mellem- og efternavn samt grænsen for, hvor mange bærere af et navn, der skal til, før navnet er et frit efternavn.

Statistikken over navneændringer viser som ovenfor anført, at de nye - mere liberale - muligheder for at skifte navn er benyttet i vidt omfang. Statistikken viser dog også, at det ikke er de muligheder for at skifte navn, der blev mest omdiskuterede i forbindelse med behandlingen af loven, der har været mest anvendt.

Justitsministeriet (Familiestyrelsen) har siden lovens ikrafttræden i 2006 løbende drøftet lovens prak-

tiske anvendelse med relevante myndigheder og organisationer. På baggrund af disse drøftelser er det Justitsministeriets vurdering, at navneloven i alt væsentlig er hensigtsmæssigt udformet. Der er dog peget på enkelte uhensigtsmæssigheder ved loven, som forsøges imødegået ved dette forslag.

Samtidig kan det konstateres, at den nuværende administrative ordning for behandling af navnesagerne fungerer i praksis. Det kan i den forbindelse nævnes, at administrationen af navnesager med den nuværende ordning blev forenklet sådan, at borgerne kun skal henvende sig ét sted (personregisterføreren), og dermed lettere kan komme i forbindelse med den rette myndighed. Ligeledes kan det konstateres, at ordningen med indbetaling af gebyr for ansøgning om navneændring både er nem at anvende for borgerne og også nem at administrere for personregisterføreren.

Det er på den baggrund samlet Justitsministeriets opfattelse, at der alene er behov for at stille forslag om mindre justeringer af loven samt en ophævelse af revisionsbestemmelsen.

3. Adgang til at tage sin afdøde ægtefælles eller samlevers mellem- eller efternavn

3.1. Gældende ret

En ægtefælle kan tage den anden ægtefælles efternavn, hvis den anden ægtefælle giver sit samtykke hertil. Med den nuværende navnelov er det også muligt for ægtefæller at tage hinandens mellemnavne, hvis den anden ægtefælle samtykker i navneændringen. På samme måde er det muligt for ugifte samlevende at tage hinandens mellem- og efternavne. I disse tilfælde er der ligeledes et samtykkekrav.

Det fremgår af forarbejderne til lovens § 11, at det ikke er muligt at tage en tidligere (afdød eller fraskilt) ægtefælles mellem- eller efternavn.

Som anført er der med den nuværende navnelov indført en adgang for ugifte samlevende til at tage hinandens mellem- og efternavne. Samtidig er der indført en adgang for ægtefæller til at tage hinandens mellemnavne, og som det fremgår ovenfor i punkt 2.1., er denne mulighed udnyttet i betydeligt omfang. Dette kunne ikke tidligere lade sig gøre. Derimod fandtes der i lov om Det Centrale Personregister en adgang til at fastsætte regler om registrering af såkaldte adresseringsmellemnavne. Adresseringsnavne blev/bliver i flere sammenhænge behandlet på linje med et almindeligt navn og et adresseringsnavn kunne/kan blandt andet medtages i pas og kørekort. Den væsentligste praktiske forskel mellem et adresseringsmellemnavn og et officielt mellemnavn efter navneloven er, at den,

der anvender et adresseringsmellembnavn, ikke ”hedder” dette navn, og derfor ikke kan give det videre til andre.

Brugen af adresseringsnavne har indtil ikrafttræden af den nuværende navnelov været meget udbredt. Med den nuværende navnelov blev begrebet adresseringsmellembnavne afskaffet. Dog er der i loven en overgangsbestemmelse, der sikrer, at de adresseringsmellembnavne, der inden lovens ikrafttræden er registreret i CPR, kan forblive registreret i CPR, indtil den pågældende ændrer sit navn eller ansøger om at få adresseringsmellembnavnet slettet.

3.2. Justitsministeriets overvejelser

Som statistikken og erfaringerne viser, er adgangen i den nuværende navnelov til at tage sin ægtefælles mellemnavn udnyttet i betydeligt omfang. I dag forekommer det da også naturligt, at ægtefæller kan konstruere et nyt fælles navn, hvor både mellem- og efternavne kombineres.

Efter ikrafttræden af navneloven modtog personregisterførerne og Familiestyrelsen et ikke ubetydeligt antal henvendelser fra personer, som havde en forventning om, at loven tillige gav mulighed for, at de kunne tage deres afdøde ægtefælles mellemnavn. Ansøgninger herom er blevet afslået, fordi den pågældende ægtefælle ikke kan give sit samtykke til navneændringen, og da loven ikke på dette område giver mulighed for administrativt at fastsætte regler om adgangen til at undtage fra kravet om samtykke. Det samme er tilfældet ved efternavne.

I langt de fleste tilfælde drejer disse sager sig om ældre personer, der i mange år var gift med den nu afdøde, og som siden vielsen har båret afdødes navn som adresseringsmellembnavn. Den pågældendes børn og børnebørn vil ofte bære navnet som et egentligt navn efter navneloven. Disse personer har i mange tilfælde kaldt sig og været kendt under det pågældende navn, og de betragter derfor navnet som en del af deres identitet. Såvel personregisterførerne som Familiestyrelsen har modtaget en række henvendelser fra personer, der på den baggrund giver udtryk for ønsket om at kunne få et navn, som de føler en stærk tilknytning til.

Efter den nuværende navnelov er det muligt at tage sin afdøde sted- eller plejeforælders navn. Denne mulighed bygger på videreførelse af en mangeårig praksis efter den tidligere navnelov. For at kunne tage sin afdøde sted- eller plejeforælders navn stilles der krav om, at den søgte navneændring må antages at stemme med afdødes ønske. Til brug for vurderingen af, om en ansøgt navneændring må antages at stemme med den

afdødes ønske, skal ansøgeren fremlægge skriftlig erklæring herom fra den afdødes nærmeste slægt.

Justitsministeriet finder, at det under visse nærmere betingelser tillige bør være muligt at få en afdød ægtefælles mellem- eller efternavn. En sådan adgang bør i overensstemmelse med lovens struktur indføres som en bemyndigelsesbestemmelse, der giver adgang til at fastsætte nærmere regler herom.

Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede adgang også vil omfatte registrerede partnere, jf. herved § 3, stk. 2, i lov om registreret partnerskab (lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. oktober 2005).

Et ønske om at videreføre en tidligere ægtefælles mellem- eller efternavn, når et ægteskab er ophørt ved denne ægtefælles død, må normalt antages kun at være aktuelt i de tilfælde, hvor den, der ønsker at bære navnet, har en sådan, særlig stærk tilknytning til dette, at det reelt opleves som en del af den pågældendes identitet i forhold til omverdenen.

Det forhold, at en person kan få sin afdøde sted- eller plejeforælders navn, adskiller sig efter Justitsministeriets opfattelse ikke væsentligt fra de situationer, hvor en person ønsker sin afdøde ægtefælles navn. I begge situationer må det antages, at ønsket om navneændring er begrundet i et særligt tilhørsforhold til det pågældende navn, og at der kan opstå situationer, hvor man – uanset at man ikke fik foretaget navneændringen, mens ens ægtefælle, sted- eller plejeforælder levede – ønsker at videreføre navnet.

For at sikre, at det alene er muligt at få sin afdøde ægtefælles mellem- og efternavn i de tilfælde, hvor der eksisterer en stærk tilknytning til det pågældende navn, forudsættes det, at ordningen administreres sådan, at der – i lighed med muligheden for at få sin afdøde sted- eller plejeforælders mellem- og efternavn – stilles krav om en erklæring fra afdødes nærmeste slægt. En sådan erklæring er dels med til at sikre, at navneændringen sker i overensstemmelse med det, der må antages at have været den afdøde ægtefælles ønske, dels at navneændringen afspejler en særlig tilknytning til navnet.

Det er Justitsministeriets forventning, at der samlet set vil være tale om et begrænset antal personer, der vil benytte sig af muligheden for at få en afdød ægtefælle eller samlevers navn, idet muligheden som nævnt fortrinsvis retter sig mod personer, der føler en stærk tilknytning til det pågældende navn gennem langvarigt ægteskab, og for hvem det ikke var muligt at få ægtefælless mellemnavn med de tidligere navne-regler.

Med den nuværende navnelov er ægtefæller og ugifte samlevende ligestillet, således at også ugifte

samlevende under visse betingelser kan tage hinandens mellem- og efternavne. Denne ligestilling bør efter Justitsministeriets opfattelse også gælde i forhold til muligheden for at få sin afdøde ugifte samlevendes mellem- eller efternavn. På samme måde som adgangen til at få en afdød og fraskilt ægtefælles navn er knyttet op på et samtykkekrav, vil en navneændring til en afdød samlevers navn være betinget af, at den afdøde samlevers nærmeste slægt giver samtykke til navneændringen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 og 3, og bemærkningerne hertil.

4. Adgang til at tage et fornavn, der betegner det modsatte køn

4.1. Gældende ret

Et fornavn må ikke betegne det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Justitsministeren kan dog fastsætte regler, der for transseksuelle personer gør undtagelse fra dette krav. På den baggrund er der i navnebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 438 af 11. maj 2007) fastsat en bestemmelse om, at der for personer, som ikke har gennemgået et kønsskifte, men som af Rigshospitalets Sexologisk Klinik vurderes at være transseksuelle, kan gøres undtagelse fra kravet om, at et navn ikke må betegne det modsatte køn. I praksis afgiver Sexologisk Klinik denne vurdering i en skriftlig erklæring til navnemyndighederne.

Efter forarbejderne til navnelovens § 13, stk. 2, (FT 2004-05, 2. samling, tillæg A, s. 769) omfatter bestemmelsen to persongrupper: 1) Transseksuelle, der går i observationsforløb på Sexologisk Klinik med henblik på senere at søge tilladelse til kønsskifte, og som er blevet henvist til kønshormonbehandling, og 2) transseksuelle, der gennem længere tid har levet fuldtids som det andet køn, men ikke ønsker at gennemgå kønsskifte, og ønsket om at leve som det andet køn er stabilt, og ansøgerens livskvalitet skønnes at blive væsentligt forbedret ved et fornavn, der svarer til den kønslige fremtoning.

4.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af punkt 4.1, er muligheden for at gøre undtagelse fra kravet om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn, i dag forbeholdt personer, der er transseksuelle. Justitsministeriet finder på baggrund af erfaringerne med disse sager, at der bør ske en vis udvidelse af anvendelsesområdet for hjemmelsbestemmelsen i lovens § 13, stk. 2, så også personer, der ganske kan ligestilles med transseksuelle, men som ikke af Sexologisk Klinik kan erklæres for egent-

lige transseksuelle, kan få et fornavn, der betegner det modsatte køn.

Rigshospitalets Sexologiske Klinik har således defineret denne persongruppe som personer, der igenem en længere årrække jævnlige har klædt sig som det modsatte køn, og som efter lange overvejelser giver efter for et basalt behov for permanent at klæde sig som og i det hele taget leve som det modsatte køn. De omhandlede personer fremtræder således som transseksuelle, dvs. som det andet køn, såvel over for sig selv som andre, men kan ikke fra Sexologisk Kliniks side opnå en egentlig betegnelse som transseksuel eller tilladelse til en kønsskifteoperation. Et typisk eksempel på en person i denne persongruppe er ifølge Sexologisk Klinik en mand på 50 - 60 år, som hele sit voksenliv har haft glæde af at klæde sig i kvindetøj. Vedkommende har i de seneste år i stigende omfang givet efter for trangen til at klæde sig som kvinde for til sidst fuldtids at fremtræde som sådan over for omverdenen. Dog har personen på det seksuelle plan lejlighedsvis fortsat glæde af sit mandlige kønsorgan. Derfor kan personen ikke i psykiatrisk forstand betegnes som transseksuel, selv om han over for omverdenen fremtræder som sådan. Den persongruppe, der er omfattet af forslaget, adskiller sig væsentligt fra gruppen af transvestitter, der er kendetegnet ved ønsket om kun lejlighedsvis at iføre sig det modsatte køns tøj for at kunne føle sig som det modsatte køn.

Sexologisk Klinik er af den opfattelse, at muligheden for et navneskifte vil betyde en forbedret livskvalitet for den nævnte persongruppe, der som omtalt ikke kan opnå en betegnelse som egentlig transseksuel. Sexologisk Klinik har således peget på, at der er tale om en gruppe mennesker, der permanent lever som det modsatte køn på baggrund af årelange personlige overvejelser. Ifølge et skøn fra Sexologisk Klinik vil en udvidelse af muligheden for at få et navn, der betegner det modsatte køn til også at omfatte denne persongruppe, omfatte ca. 10-20 personer årligt. Det må dog antages, at den nævnte persongrubes behov for en navneændring straks efter en udvidelse af ordningen vil medføre et noget større antal ansøgninger.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at anvendelsesområdet for bemyndigelsesbestemmelsen i § 13, stk. 2, bør udvides, således at personer, der ganske kan ligestilles med transseksuelle, kan få et fornavn, der betegner det modsatte køn.

Det er hensigten, at den administrative procedure for navneændring for den nævnte gruppe af personer tilrettelægges således, at proceduren svarer til den procedure, der anvendes i forhold til transseksuelle. Sexologisk Klinik vil derfor i disse tilfælde skulle afgive

en erklæring om, at vedkommende ganske kan ligestilles med en transseksuel, idet han eller hun lever som det modsatte køn og har gjort dette gennem længere tid, ligesom det skal være en betingelse, at en navneændring vil kunne forbedre den pågældendes livskvalitet væsentligt.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget indebærer ikke økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget indebærer ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget indebærer ikke administrative konsekvenser for borgere.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

11. Samlet vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser	Negative konsekvenser
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgere	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Ved kongelig resolution af 23. november 2007 blev Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender nedlagt, og sager vedrørende navneloven overført til Justitsministeriet. Som konsekvens heraf ændres lovens henvisninger fra Ministeren for familie- og forbruger-

9. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder, organisationer m.v.

Lovforslaget er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: Foreningen af Familieretsadvokater, Danske Advokater, Advokatrådet, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Den Danske Præsteforening, Danmarks Kordegneforening, Den romersk-katolske Kirke, Det mosaiske trossamfund, Den reformerte menighed i Fredericia, Den fransk-reformerte menighed i København, Den tysk-reformerte menighed i København, Det metodistiske trossamfund, Baptistkirken i København, Den ortodokse russiske kirkes menighed i København, Den norske menighed ved Kong Haakon kirken i København, Svenska Gustafs församlingen i København, Den til St. Alban's English Church i København hørende menighed, Personregisterførerne i Sønderjylland, Kommunernes Landsforening, Rigshospitalets Sexologiske Klinik, Trans-Danmark og Patientforeningen for Transseksuelle.

anliggender til Justitsministeren samt fra ministeren for familie- og forbrugeranliggender til justitsministeren.

Til nr. 2

Det foreslås, at der indsættes et stk. 3 i lovens § 5, hvorefter justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om samtykke, jf. stk. 1 og 2, og at der, hvor særlige grunde taler herfor, kan undtages fra kravet om sam-

tykke i stk. 1 og 2. Bestemmelsen gælder således både ægtefæller og ugifte samlevende.

Efter navnelovens § 4, stk. 5 (efternavne), og § 11, stk. 3 (mellemløst) kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om samtykke, når der ansøges om sted- eller plejeforælders navn, og for mellemløst vedkommende også når der ansøges om ægtefællers eller samlevers navn. Det foreslås, at justitsministeren også får denne mulighed for ægtefællers og samlevers adgang til at tage hinandens efternavn. Sådanne regler kan vedrøre krav om, at samtykket meddeles på blanketter (herunder elektroniske) samt krav til sikring af, at et samtykke er afgivet af den rette person.

Samtidig foreslås det, at der skabes hjemmel til at fastsætte nærmere regler om adgangen til at undtage fra kravet om samtykke. Dette retter sig primært mod den gruppe af enker og enkemænd, for hvem det ikke var muligt efter de tidligere navne regler at få deres ægtefælles mellemløst, og hvor ægtefællen afgang ved døden inden ikrafttrædelsen af den nuværende navnelov. Bestemmelsen finder dog også anvendelse i de tilfælde, hvor ægtefællen er afgang ved døden efter lovens ikrafttræden. Derimod er det fortsat ikke hensigten, at man skal kunne tage en fraskilt ægtefælle eller tidligere samlevers navn, uanset at denne ønsker at give samtykke til navneændringen.

For at kunne tage en afdød ægtefælles eller samlevers navn skal det sandsynliggøres, at navneændringen må antages at være i overensstemmelse med afdødes ønske. Der vil derfor i de administrative regler som udgangspunkt blive stillet krav om afgivelse af en erklæring fra afdødes nærmeste pårørende, der støtter navneændringen.

Kravet om en sådan erklæring eksisterer allerede i dag i tilknytning til navnelovens § 4, stk. 1, nr. 4 og 5 og § 11, stk. 1, nr. 5 og 6 (adgang til at få en afdød sted- eller plejeforælders navn). ”Nærmeste pårørende” er for disse bestemmelser i praksis blevet fortolket som børn, forældre, søskende og ægtefælle/samlever. Er der ikke sådanne pårørende, bør der fremlægges erklæring fra andre, som efter det oplyste har stået den pågældende nær.

Til nr. 3

Det foreslås, at § 11, stk. 3, ændres, således at myndigheden til at undtage fra kravet om samtykke også omfatter ægtefæller og ugifte samlevende, jf. § 11, stk. 1, nr. 7.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til nr. 2.

Til nr. 4

Det foreslås, at 2. pkt. i § 13, stk. 2 ophæves. Der henvises til bemærkningerne til nr. 5.

Til nr. 5

Det foreslås, at der i § 13 indsættes et nyt stk. 3, hvorefter justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om, at personer, der er transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed, ikke er omfattet af forbuddet om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn. Det foreslås således, at adgangen til at undtage fra kravet om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn udvides til også at omfatte personer, der ganske kan ligestilles med transseksuelle.

Den nuværende ordning foreslås alene ændret til også at omfatte personer, der ganske kan ligestilles med transseksuelle. Adgangen til at få et fornavn, der betegner det modsatte køn, er derfor fortsat udelukket for andre, eksempelvis transvestitter. I navnebekendtgørelsen vil der blive fastsat en regel, hvorefter det er en betingelse for navneændringen, at Sexologisk Klinik vurderer, at den pågældende ansøger ganske kan ligestilles med en transseksuel, og at navneændringen må antages væsentligt at forbedre vedkommendes livskvalitet. Tilsvarende vurdering kræves i dag, for at transseksuelle kan få navneændring.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.

Til nr. 6

Forslaget indebærer en ophævelse af revisionsbestemmelsen i § 31.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.

Til § 2

Da der i tilknytning til lovforslaget skal udstedes administrative forskrifter med henblik på at gennemføre lovforslaget, og da der herudover skal foretages en administrativ ændring i kompetencefordelingen af navnesager, foreslås det, at lovforslaget træder i kraft den 1. oktober 2009.

Loven finder anvendelse på ansøgninger om navneændring, der er indgivet til personregisterføreren efter lovens ikrafttræden. Forslaget om at fastsætte regler, der gør det muligt at tage en afdød ægtefælles mellemløst eller efternavn, finder også anvendelse i de tilfælde, hvor den ægtefælle, man ønsker at tage navn efter, er afgang ved døden før lovens ikrafttrædelse.

Til § 3

Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov*Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

I navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 524 af 24. juni 2005, som ændret ved lov nr. 435 af 14. maj 2007, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Ministeren for familie- og forbrugeranliggender« til: »Justitsministeren« og »ministeren for familie- og forbrugeranliggender« til: »justitsministeren«.

2. I § 5 indsættes som stk. 3:

§ 5. Ønsker ægtefæller samme efternavn, kan den ene ægtefælle med den anden ægtefælles samtykke tage dennes efternavn, medmindre navnet er taget i medfør af § 7, stk. 1, nr. 1 eller 2.

Stk. 2. Det samme gælder personer, der ikke er gift, men som erklærer, at de lever i et ægte-skabslignende forhold, og som enten har levet sammen i mindst 2 år eller har fælles børn under 18 år, der har eller skal have navnet som efternavn.

»*Stk. 3.* Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om samtykke, jf. stk. 1 og 2. Justitsministeren kan, hvor særlige grunde taler herfor, undtage fra kravet om samtykke i stk. 1 og 2.«

Bilag til f. t. l. vedr. navneloven

Gældende formulering

§ 11. Som mellemnavn kan tages:

- 1) Et navn, der tidligere har været ansøgerens mellemnavn.
- 2) Et navn, som den pågældende kan tage som efternavn.
- 3) Et navn, der bæres eller har været båret som mellemnavn af ansøgerens forældre, bedsteforældre, oldeforældre eller tipoldeforældre.
- 4) Et navn, der kan tages som fornavn efter § 13, stk. 1, uanset hvilket køn det pågældende navn betegner.
- 5) Et navn, der bæres som mellemnavn af ansøgerens mors eller fars nuværende eller tidligere ægtefælle, når den pågældende stedfar eller stedmor samtykker. Med en ægtefælle sidestilles en samlever, såfremt betingelserne i § 5, stk. 2, er opfyldt.
- 6) Et navn, der bæres som mellemnavn af ansøgerens nuværende eller tidligere plejemor eller plejefar, når den pågældende samtykker.
- 7) Et navn, som den pågældendes ægtefælle bærer som mellemnavn eller efternavn, når ægtefællen samtykker. Med en ægtefælle sidestilles en samlever, såfremt betingelserne i § 5, stk. 2, er opfyldt.

...

Stk. 3. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan fastsætte nærmere regler om samtykke, jf. stk. 1, nr. 5-7. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan, hvor særlige forhold taler herfor, undtage fra kravet om samtykke i stk. 1, nr. 5 og 6.

...

§ 13. Som fornavn kan tages et navn, der er optaget på den liste, der er nævnt i § 14, stk. 1, eller som er godkendt efter § 14, stk. 3.

Stk. 2. Et fornavn må ikke betegne det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan fastsætte regler, der for transseksuelle personer gør undtagelse fra bestemmelsen i 1. pkt.

Lovforslaget

3. I § 11, stk. 3, 2. pkt., ændres »nr. 5 og 6.« til: »nr. 5-7.«

4. § 13, stk. 2, 2. pkt. ophæves.

5. I § 13 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om, at personer, der er transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed ikke er omfattet af forbuddet i stk. 2.«

Gældende formulering

§ 31. Forslag om revision af loven fremsættes for Folketinget i folketingsåret 2008-09.

Lovforslaget

6. § 31 ophæves.

Til lovforslag nr. L 107. Skriftlig fremsættelse (28. januar 2009)

Justitsministeren (Brian Mikkelsen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af navneloven (Adgang til at tage en afdød ægtefælles mellem- eller efternavn m.v.)

(Lovforslag nr. L 107).

Formålet med lovforslaget er at ophæve lovens revisionsbestemmelse. Samtidig foreslås mindre ændringer af loven. Således foreslås det at indføre en adgang til at tage sin afdøde ægtefælles eller samlevers mellem- eller efternavn og at udvide adgangen til at undtage fra kravet om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn.

Det fremgår af navneloven, at der skal ske en revision af loven i folketingsåret 2008/09.

Regeringen fremsætter derfor forslag om, at revisionsbestemmelsen ophæves. Det er på baggrund af drøftelser med relevante myndigheder og organisationer om navnelovens praktiske anvendelse og statistikken over antallet af navneændringer siden lovens ikrafttræden, regeringens vurdering, at den nuværende navnelov i alt væsentlig er hensigtsmæssigt udformet. Dog er der på enkelte punkter peget på uhensigtsmæssigheder, som forsøges imødegået ved dette lovforslag.

Det foreslås, at der i navneloven gives mulighed for at undtage fra kravet om samtykke, så det under visse nærmere betingelser er muligt at få en afdød ægtefælles eller samlevers mellem-

ler efternavn. Forslaget retter sig mod en persongruppe, der har en sådan særlig tilknytning til navnet, at dette reelt opleves som en del af pågældendes identitet. For at sikre, at en navneændring til en afdød ægtefælle eller samlevers mellem- eller efternavn må antages at være i overensstemmelse med afdødes ønske, vil der blive stillet krav om, at ansøgeren fremlægger en erklæring herom fra afdødes nærmeste pårørende.

Forslaget indebærer også en udvidelse af adgangen til at undtage fra kravet om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn.

Med den nuværende navnelov er det for personer, der ikke har gennemgået et egentligt køns-skifte, alene muligt at undtage fra kravet, hvis disse personer af Rigshospitalets Sexologiske Klinik vurderes at være transseksuelle. Sexologisk Klinik peger på, at der eksisterer en lille gruppe af personer, der ganske må ligestilles med transseksuelle, og som vil kunne opnå en væsentligt forbedret livskvalitet, hvis en navneændring til et fornavn, der betegner det modsatte køn, kan tillades. Regeringen finder på denne baggrund, at muligheden for at undtage fra kravet om, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn, bør udvides til også at omfatte personer, der ganske må ligestilles med transseksuelle.

Idet jeg henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.